

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500246 Filosofia	OT	3	0
2500246 Filosofia	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Gerard Vilar Roca

Correu electrònic: Gerard.Vilar@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Es recomana vivament el coneixement de la llengua anglesa a nivell de comprensió lectora fluida.

Objectius

Aquesta assignatura pretén dotar l'alumne de les eines teòriques, metodològiques i instrumentals imprescindibles per poder analitzar la relació entre l'art i la crítica, en el doble sentit de la tasca crítica que pot fer l'art i en el sentit de la pràctica de la crítica d'art. Així, es busca millorar el vocabulari del l'estudiant a l'hora d'escriure i parlar críticament sobre art, especialment sobre art contemporani. En aquest sentit, es concep com una assignatura de caire teòric i pràctic.

Enguany el curs se centrarà en els problemes de l'estètica i la crítica de les imatges, indagant en quina mesura les imatges constitueixen una possibilitat de pensament que es resisteixi al caràcter disciplinar amb el qual s'ha abordat el tractament de les imatges, especialment des de la metodologia de la història de l'art. En aquest sentit, es tracta de propiciar una comprensió de la "crítica" que no sigui entesa merament com una activitat consistent a jutjar idees, pràctiques artístiques o moviments socials, sinó singularment com aquella que n'investiga les condicions de possibilitat.

Els objectius específics de l'assignatura són els següents:

1. La comprensió dels principals problemes de la crítica estètica
2. El coneixement dels principals enfocaments teòrics en el tractament d'aquests problemes
3. La familiarització amb els principals textos i discursos de la tradició des del segle XVIII fins al present
4. Conèixer el vocabulari i l'argumentari desplegat en el passat amb vigència actual
5. Establir un diàleg entre els textos i idees de la tradició i el present com a història
6. Cultivar el sentit crític en l'alumne com a element central de la comprensió de l'art i els fenòmens estètics
7. Cultivar les capacitats i les habilitats per a la crítica escrita en l'alumne

Competències

Filosofia

- Analitzar i sintetitzar els arguments centrals dels textos fonamentals de la filosofia en les seves diverses disciplines.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar les principals actituds filosòfiques en l'àmbit de l'estètica i saber aplicar-les críticament en el món de l'art.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Reconèixer i interpretar temes i problemes de la filosofia en les seves diverses disciplines.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
- Utilitzar un pensament crític i independent a partir dels temes, els debats i els problemes que planteja la filosofia tant històricament com conceptualment.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els conceptes fonamentals de teoria artística amb esperit crític.
2. Analitzar i sintetitzar informació.
3. Aplicar el rigor filosòfic en un text escrit seguint els estàndards internacionals de qualitat.
4. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma, tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
5. Comunicar de forma oral i escrita, amb correcció, precisió i claredat, els coneixements adquirits.
6. Debatre a partir del coneixement especialitzat adquirit en un context interdisciplinari
7. Demostrar una posició pròpia davant d'un problema o una controvèrsia de rellevància filosòfica, o en un treball de recerca filosòfica.
8. Descriure amb precisió l'objecte artístic amb el llenguatge propi de la crítica d'art.
9. Desenvolupar habilitats d'aprenentatge autònom
10. Discriminar els trets que defineixen el lloc d'un autor en el context d'una problemàtica i reorganitzar-los en un esquema coherent.
11. Distingir i analitzar els debats clàssics i actuals de la història de l'art
12. Dominar en el grau necessari els idiomes rellevants per a la pràctica professional.
13. Elaborar un treball individual en el qual s'expliciti el pla de treball i la temporalització de les activitats.
14. Establir relacions entre ciència, filosofia, art, religió, política, etc.
15. Establir una planificació per desenvolupar un treball sobre la matèria
16. Exposar els conceptes propis de la història de la filosofia
17. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuais en els textos formals i científics
18. Fer presentacions orals utilitzant un vocabulari i un estil acadèmics adequats
19. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
20. Identificar els errors normatius, estilístics o argumentatius d'un text
21. Identificar la imatge artística situant-la en el seu context cultural.
22. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
23. Interpretar els continguts d'un text de teoria artística.
24. Llegir comprensivament textos filosòfics bàsics.
25. Participar en debats sobre qüestions filosòfiques respectant les opinions dels altres participants
26. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.

27. Reconèixer, amb mirada experta, referents estètics del passat i del present i avaluar-ne la rellevància.
28. Relacionar els elements i factors que intervenen en el desenvolupament dels processos científics
29. Resoldre problemes de manera autònoma.

Continguts

Enguany el curs se centrarà en els problemes de l'estètica i la crítica de les imatges, indagant en quina mesura les imatges constitueixen una possibilitat de pensament que es resisteixi al caràcter disciplinar amb el qual s'ha abordat el tractament de les imatges, especialment des de la metodologia de la història de l'art. En aquest sentit, es tracta de propiciar una comprensió de la "crítica" que no sigui entesa merament com una activitat consistent a jutjar idees, pràctiques artístiques o moviments socials, sinó singularment com aquella que n'investiga les condicions de possibilitat i els modes de la creació.

1. Les imatges com a coneixement
2. Crisi de la representació
3. La societat de l'espectacle
4. La imatge com a símptoma
5. La creació de les imatges-pensament
6. Les imatges com a possibilitat del pensament

Metodologia

La metodologia treballa en tres fronts:

1. Classe teòrica. El programa està configurat segons un calendari. Cada dia el professor presentarà un tema que els alumnes hauran d'haver preparat. La sessió funcionarà a partir d'una presentació electrònica amb conceptes i textos i inclourà la discussió amb els alumnes.

2. Tutories individualitzades o en grups petits.

3. Elaboració d'itineraris personalitzats pel treball autònom de l'alumne.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Clases	45	1,8	1, 2, 7, 14, 17, 18, 20, 23, 24, 27
Tipus: Supervisades			
Tutories i elaboració d'itineraris personals	26	1,04	4, 13, 15, 16, 18, 26
Tipus: Autònomes			
Treballs a casa	71,5	2,86	9, 12, 13, 15, 26, 29

Avaluació

L'avaluació es farà sobre dos elements:

A) Tres exàmens sobre la matèria explicada i discutida a classe.

B) Assistència i participació a classe, i a tutories si escau.

Els exàmens constaran d'un tema (6 punts) i dues preguntes curtes (2+2 punts). La matèria del cada examen serà la que s'haurà donat a classe abans de la data establerta per realitzar-lo, i ja no entrarà explícitament en els posteriors. No es podran usar apunts ni altres materials durant els exàmens. S'hauran d'aprovar tots dos perquè el resultat final sigui aprovat o superior.

Data del primer examen: dimecres 9 de març de 2017

Data del segon examen: dimecres 5 d'abril de 2017

Data del tercer examen: dimecres 31 de maig de 2017

Data de la reavaluació: la que indiqui el deganat en el seu moment. Per a accedir a aquesta prova cal haver-se presentat a les tres anteriors. Qui no es presenti a un dels tres exàmens haurà de consultar amb el professor les condicions d'una possible reavaluació.

Els criteris d'avaluació seran:

1. La selecció correcta dels temes a tractar a l'hora de plantejar els problemes estètics a partir d'una obra d'art;
2. La claredat argumentativa;
3. La utilització adient del vocabulari vinculat a l'assignatura;
4. La manifestació de la comprensió dels continguts proposats a les classes;
5. La manifestació de la comprensió dels continguts de les lectures obligatòries;
6. La correcció de l'estil d'escriptura;
7. La capacitat de discussió a classe amb el grup i amb els textos.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exàmens	75 %	7,5	0,3	2, 3, 5, 6, 8, 10, 11, 12, 16, 19, 20, 21, 22, 28
Presència i participació a classe	25 %	0	0	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29

Bibliografia

Textos Teòrics Bàsics del curs

(Cal comprovar a la web del professor en començar el curs si hi ha alguna modificació d'aquest programa de temes i lectures)

Tema 1:

Hans Belting, «Image, Medium, Body », Critical Inquiry 31 (2005): 302-319. Tot.

W.T.J. Mitchell, « Qué es una imagen ». Tot.

Merleau-Ponty, « La duda de Cézanne », Sentido y sinsentido, pp. 33-56.

Tema 2:

George Steiner, « La crisis del lenguaje », en Presencias Reales, Destino, 1989, pp. 111-145.

Walter Benjamin, "La obra de arte en la época de su reproductibilidad técnica" en Obras, I.2, Madrid, Abada Editores, 2008.

Michel Foucault, Esto no es una pipa. Ensayo sobre Magritte, Barcelona, Anagrama, 1981, pp.47-51.

Tema 3:

Guy Debord, La sociedad del espectáculo. [Fragmentos seleccionados] Ensayos, Madrid: Siruela, 2007.

Jacques Rancière, "Crítica de la crítica del espectáculo", en: VV.AA, Pensar desde la izquierda, Madrid, Errata Naturae, 2012. Tot.

Tema 4:

Sigmund Freud, "Un recuerdo infantil de Leonardo da Vinci", Obras Completas. Tot.

Jacques Rancière, « Si existe lo irrepresentable ». Tot.

Jacques Rancière, "La imagen intolerable", en El espectador emancipado, pp. 87-106.

Tema 5:

Nelson Goodman, "Maneras de hacer mundos", cap 1.

Gilles Deleuze, « Qué es un acto de creación ». Tot.

Tema 6:

Jacques Rancière, "Imágenes pensativas" en: El espectador emancipado, Castellón, Ellago, 2010, pp. 107-129.

Textos complementaris

Azoulay, Ariella, "What is a Photograph?", Philosophy of Photography, 1 (2010), pp. 9-13.

Barthes, Roland, La cámara lúcida, Buenos Aires, Editorial Paidós, 2005.

Bellour, Raymond, Entre imágenes: foto, cine, video, Buenos Aires, Colihue, 2009.

Benjamin, Walter, Sobre la fotografía, Madrid, Pre-textos, 2004.

Brea, José Luis, Estudios visuales. La epistemología de la visualidad en la era de la globalización, Madrid, Akal, 2005.

Brea, José Luis, Las tres Eras de la imagen. Imagen-Materia, Filme, E-Imagen, Madrid, Ediciones Akal, 2010.

Debray, Régis, Vida y muerte de la imagen. Historia de la mirada en Occidente, Barcelona, Editorial Paidós, 1994.

Didi-Huberman, Georges, La imagen superviviente. Historia del arte y tiempo de los fantasmas según Aby Warburg, Madrid, Abada Editores, 2009.

Elkins, James, "Un seminario sobre teoría de la imagen", Revista Estudios Visuales, 7, pp. 132-173, 2010.

Foucault, Michel, Las palabras y las cosas. Una arqueología de las ciencias humanas, Madrid, Siglo XXI, 2010.

García, AnaMaría (Ed.) Filosofía de la imagen. Salamanca, Ediciones Universidad de Salamanca, 2011.

Guasch, Ana María, "Los estudios visuales. Un estado de la cuestión", Revista Estudios Visuales, 1, pp. 8-16, 2003.

Heidegger, Martin, La época de la imagen del mundo, Santiago, Ediciones de los Anales de la Universidad de Chile, 1958.

Melot, Michel, Breve historia de la imagen, Madrid, Ediciones Siruela, 2010.

Mitchell, W. J. T. What do pictures want?: the lives and loves of images, Chicago and London, University of Chicago Press, 2005.

Nancy, Jean-Luc "The image-the distinct" en The Ground of the image, New York, Fordham University Press, 2005.

Els principals materials per al curs y una bibliografia completa estan penjats a la web del professor:

<http://www.grau.esteticauab.org/>